

Nieuwsbrief 118

September 2017

Zoekplaatjes op Facebook

Peppelhout: voor behoud van het
populierenlandschap

Herplaatste schuur in Haaren

Oogstfeest op hoeve Strobol

Dakisolatie bij erfgoed

Weer snoeicursus in 2018

Grootse boekpresentatie en
Boerderijenpluim op 16 november

SdB brabantse
se boerderijen, bijge
ebouwen, erf en cul
tuurlandschap.

www.debrabantseboerderij.nl

U vindt ons ook op facebook:

www.facebook.com/stichtingdebrabantseboerderij

Notel 5 in Oirschot van de onbekende dia. Een mooie overstek met een Lelijk Eendje.

Zoekplaatjes op facebook

SdBB heeft een eigen facebookpagina, waarop met regelmaat nieuws wordt gemeld over de activiteiten van SdBB, maar ook andere onderwerpen die nuttig of interessant kunnen zijn voor eigenaars en bewoners van boerderijen en andere geïnteresseerden. Zo af en toe wordt er een foto geplaatst van een boerderij, waarvan onbekend is welke boerderij het is, of hij nog bestaat en waar dat dan is. Die onbekende afbeeldingen komen uit een verzameling dia's van historische boerderijen, waarvan ook niet bekend is wie de fotograaf was. Sommige dia's zijn op onze facebookpagina gezet met de vraag of iemand er iets meer over kan vertellen. In een aantal gevallen is dat ook gelukt, maar bij andere foto's bleef onbekend welk gebouw is afgebeeld. In deze Nieuwsbrief een greep uit de resultaten van deze zoekplaatjes. Opmerkelijk is dat sommige personen die reageerden ook meteen andere foto's toevoegden, zodat we zeker weten om welke boerderij het ging.

Oude dia van Hedel 6 in Oirschot

Een van de eerste zoekplaatjes betrof een boerderij met een grote staloverstek met daaronder een lelijk eendje. Van Ted van de Loo, Maria Vermeulen en Arno van de Schoot kregen we meteen reacties dat het om een boerderij ging op Notel in Oirschot. Arno voegde een paar foto's toe ter bevestiging.

Liempdsedijk 4 in Oirschot in vroeger tijden. Hieronder nog een afzonderlijke foto van het bakhuis op de achtergrond.

Liempdsedijk 4 in Oirschot uit de Beeldbank

Een volgende foto bleek te zijn van Hedel 6 in Oirschot. Volgens Ted van de Loo helemaal gerestaureerd. Chapeau. En om nog even in Oirschot te blijven bleek er een foto genomen te zijn van een boerderij aan de Liempdsedijk in Oirschot. Dries Mattheeuwse liet weten dat het zijn geboortehuis was.

Boerderij aan de Spaaneindsestraat in Esbeek

Niet alles kwam uit Oirschot. Er was een dia die volgens Marcia van de Wiel genomen was van een boerderij aan de Spaaneindsestraat in Esbeek.

Dit bleek te zijn Hoeses 4 in Wijbosch

Driemaal Vresselseweg 50 in Nijnsel met Trien Vos.

Dia 61 is nog niet gelokaliseerd. Wie het weet mag het zeggen.

Riet- en dakdekkersbedrijf

De Laat

Julianastraat 9
5087 BB Diessen
Tel: (013) 504 6174
Fax: (013) 504 6175

Voor al uw
reparatie,
onderhoud en
nieuwe rietdaken

www.delaat-rietdekkers.nl

't Achterhuis®
historische bouwmaterialen bv
since 1965

tegels, houten vloeren, stenen, poorten
schouwen, tuinaccessoires, sanitair etc.

Bouw Antiek
Kreitenmolenstraat 92
5071 BH Udenhout (N.Br)
Tel. 013 - 511 1649

www.achterhuis.nl

Rob Schellekens liet weten dat hij een foto herkende van de oma van zijn moeder, Trien Vos, die in Nijnsel woonde aan de Vresselseweg 50. Hij stuurde een andere foto en wist te melden dat de boerderij gesloopt was in 1977.

Veel foto-vragen werden overigens niet opgelost. Een paar ervan geven we ook weer met als onderschrift het dia-nummer. Op de voorpagina van deze nieuwsbrief en achterop staan dergelijke foto's die nog niet "gelokaliseerd" zijn. Weet je er iets over te melden, laat het dan aan de redactie weten. Een reactie op facebook mag natuurlijk ook.

Peppelhout Voor behoud van het populierenlandschap

De populier. Een boomsoort die niet meer is weg te denken uit ons Nederlandse landschap. Van de weidse landschappen van Marsman waar 'breede rivieren traag door oneindig laagland gaan, rijen ondenkbaar ijle populieren als hoge pluimen aan den einder staan', de typische populierenbossen in de Brabantse Meierij tot de zilverpopulieren aan de kust. Ondanks de landschappelijke bijdrage van onze 'volksboom', zien we het populierenlandschap in een rap tempo verdwijnen. De aanplant van nieuwe populieren is gedaald van ca 1.000.000 stuks in de jaren zeventig tot ca 40.000 stuks per jaar nu. Ook zien we dat het onderhoud aan de populier achterblijft. Tijd om het tij te keren, vonden een paar Brabantse populierenliefhebbers.

Dreigende teloorgang

De achteruitgang heeft vooral te maken met het feit dat de populier tegenwoordig niet veel geld meer oplevert. Dat was vroeger wel anders. Eeuwenlang was de populier onmisbaar voor de productie van klompen en lucifers. Zo telde het Brabantse Schijndel 160 jaar geleden maar liefst 116 klompenmakers, verdeeld over 50 bedrijven. Het grote aantal populieren had niet alleen te maken met de goede (lemige) ondergrond. Ook het systeem van voerpootrechten droeg bij aan de opkomst van de populier. Het voerpootrecht wil zeggen dat een particulier het recht kreeg om bomen in de berm van de weg te poten. De rijke cultuurhistorie is onder andere af te lezen uit de vele populierenlandschappen die Vincent van Gogh schilderde.

Het blijkt dat goed stamhout massaal voor laagwaardige toepassingen (zoals pallethout en papier) wordt gebruikt. Een groot deel van het betere populierenhout wordt vervolgens geëxporteerd naar China of India, waar het wordt verwerkt in de fineer-of luciferfabrieken. En dat terwijl de populier de potentie heeft om als grondstof voor veel meer hoogwaardige toepassingen te dienen.

Coöperatie als rechtsvorm

Deze analyse was voor de Brabantse Populieren Vereniging (opgericht in 1964!) reden om in 2014 te starten met het ontwikkelen van een ketenaanpak. In nauwe samenwerking met alle schakels in de keten (rooien, transport, zagen, drogen, schaven) zijn tijdens een pilot diverse maten planken geproduceerd, waar onder andere verschillende VVW kantoren in de Meierij mee zijn ingericht.

Door een aantal populiereneigenaren is de aanpak verder uitgewerkt tot een nieuw fair trade merk voor populierenhout: Peppel-

hout. De collectie bestaat uit populierenhout als houtmateriaal in de bouwsector, met name als verticale toepassing (gevel en dakbeschoot).

Een typische populierenlaan.

Peppelhout is een coöperatie van eigenaren van populieren. Dat kunnen particulieren zijn, zoals agrarische ondernemers die populieren in bezit hebben, terreinbeheerders of overheden. Het populierenhout wordt ingebracht door leden van de coöperatie. Ieder lid verplicht zich bij toetreding tot de coöperatie om per geogste populier een nieuw exemplaar terug te planten. Afgelopen winter hebben de huidige leden 250 populierenbomen ingebracht en verwerkt tot diverse soorten planken. De ambitie is om binnen 5 jaar te groeien naar een oogst en herplant van 5000 populierenbomen. Dankzij de nieuwe economische functie en herplant levert Peppelhout een bijdrage aan het behoud van het populierenlandschap. Meer informatie over Peppelhout is te vinden op de website www.peppelhout.nl

(Dit artikel is een bewerkte bijdrage van Job Wittens, voorzitter Coöperatie Peppelhout)

Zoekplaatje dia 11. Wie herkent de boerderij?

Herplaatste schuur in Haaren

Op 17 juni heeft SdBB een deelproject van "Landschap van Allure / Reanimatie Verloren Erfgoed" in Haaren afgesloten. Een herplaatste schuur kreeg een nieuw leven! Een met totaal verval bedreigde Vlaamse Schuur werd in Haaren herplaatst en als exclusieve erfgoedlocatie herbestemd. Een mooi resultaat!

Behalve Otte Strouken als voorzitter van SdBB waren de sprekers de eigenaresse Maartje de Jong (over de plaatsing en de herbestemming), bouwregisseur Pedro Schamp (over geweldige andere lopende projecten voor herplaatsing) en Ad van Opstal als IVN-gids over de natuur rond de schuur. Het resultaat van de inspirerende bijeenkomst was groot: mogelijk 3 nieuwe opdrachten tot herplaatsing of restauratie!

Het bezichtigen van de schuur maakte meteen inzichtelijk wat het doel is van de herplaatsing: behouden van soms eeuwenoude elementen, het ontstaan van een werkelijk unieke en (zeer) exclusieve sfeer, beleving, bezinning, roots, natuur, wellness, duurzaam, innovatieve architectuur, enz. De schuur is de komende maanden nu al voor exclusieve evenementen en bijeenkomsten van bedrijven bijna volgeboekt.

Zie: www.rootsinspiratielocatie.nl. Op naar de afronding van ons volgende succesvolle project!

Het interieur van de herplaatste Vlaamse schuur in Haaren.

SCHAMP

Bouwkundig advies

- ▶ Ontwerp
- ▶ Bouwhistorisch onderzoek
- ▶ Advies
- ▶ Bouwbegeleiding

Tel. 0493 - 380355
www.schamp-bouwkundigadvies.nl

RESTAURATIE - RENOVATIE - RECONSTRUCTIE - HERBESTEMMING

ZANDENBOUW

bouw- en restauratiebedrijf
www.zandenbouw.nl

Aarle-Rixtel
 0492-830044

R. VAN ESCH
GEVELRESTAURATIE

Gespecialiseerd in het ambachtelijk restaureren van oude, monumentale gevels.
www.vaneschgevelrestauratie.nl
 Buxtelseweg 42, 5298 VC Liempde Tel. 0411-218529 / 06 4126 1786

Lelieveld
 makelaardij

Oogstfeest op Hoeve Strobol

Zondag 6 augustus 2017 van 11.00 tot 17.00 uur hebben jong en oud nog kunnen beleven hoe vroeger het boerenleven in de oogsttijd was. Niet voor niets heet augustus vanouds de 'oogstmaand'. Dat boerenleven was best gemoedelijk en zo was dat ook letterlijk te proeven op "Hoeve Strobol". Voor de tiende keer werd dat jaarlijks oogstfeest gehouden.

Bezoekers konden zien hoe enthousiaste boeren, bakkers en anderen het hardwerkende boerenbestaan en het vernuftig inzicht van de boeren in beeld hebben gebracht. Er werd koren gemaaid met de 'zicht' (een kleine zeis). Voor het grotere werk werd de nostalgische vleugelmaaier Lanz - Wen uit 1923 ingezet. Deze maaier werd voortgetrokken door een tractor met ijzeren wielen uit 1929. Het paard van Toon Krol liep zijn rondjes in de dorsmanege. De dorsclub De Stofvreters uit Bernheze was er met een mechanisch aangedreven dorskast. Het stro werd meteen in balen geperst.

Na het dorsen van het graan was het de beurt aan de bakker. Gijs van Aarle, voormalig bakker van beroep, bakte met zijn medebakkers de hele dag in de openluchtbakoven diverse soorten brood en rozijnenmik. Op het einde van de dag was er geen brood meer over. Ze gingen letterlijk als 'warme broodjes' over de toonbank weg. Muziek hoort er ook bij en twee orkesten lieten zich goed horen. Bij de pannenkoekenkraam was het een drukte van jewelste.

De talrijke bezoekers wandelden langs de 'stands waar ambachtelijk werd gewerkt. Men kon ook een ouderwetse mechanische houtzaag aan het werk zien die van dikke boomstammen planken zaagde.

Op voorstel van Bert Verbakel, eigenaar van de Strobol Hoeve en Vriend van "Stichting De Brabantse Boerderij", was de Stichting er ook met een stand, waar bestuursleden uitleg hebben gegeven over de doelstellingen en de projecten van de Stichting. Men kon boeken en nieuwsbrieven inzien. De werkgroep heggenvlechten van onze Stichting was er bij om informatie geven. Dat sloot ook mooi aan op het symposium heggenvlechten dat in het voorjaar is gehouden bij de Schaapskooi in Schijndel. Het was belangrijk om er bij te zijn om op die manier het belangrijk werk van de Stichting te promoten.

Het was een zonnige dag, bezoekers hadden het naar hun zin en het was vooral heel gezellig en het oogsten van het graan was voor velen indrukwekkend. Een 'dik' compliment aan alle vrijwilligers die dat, samen met Bert Verbakel, allemaal mogelijk hebben gemaakt.

Tot slot: Strobol Hoeve is meer dan een jaarlijkse oogstdag. Op afspraak kan men het omvangrijke museum bekijken. Kijk daarvoor even op de website.

Dakisolatie bij erfgoed.

Het agentschap Onroerend Erfgoed van Vlaanderen publiceerde een "Afwegingskader voor het plaatsen van dakisolatie bij beschermd erfgoed". Het lijkt de SdBB een nuttig document ook voor de Nederlandse situatie. Om een grotere energiezuinigheid te realiseren in gebouwen met erfgoedwaarde is het belangrijk dat de eigenaars van deze gebouwen correcte en doelgerichte informatie ontvangen over het uitvoeren van ingrepen die de energiezuinigheid van hun eigendom en de bijhorende installaties

De stand van SdBB bij hoeve Strobol

kunnen verbeteren en die verzoenbaar zijn met de aanwezige erfgoedwaarden. Historische gebouwen werden meestal weinig of niet thermisch geïsoleerd bij hun totstandkoming. Vanaf de jaren 1970 en de bijhorende energiecrisis begon de vraag naar duurzamer energieverbruik langzaam boven te drijven. Aangezien het aanbrengen van dakisolatie van alle energiezuinige maatregelen de meeste energiewinst oplevert - tot 30% - lijkt het aangewezen op dit aspect te focussen.

Het aanbrengen van dakisolatie heeft vaak een impact op de erfgoedwaarde van de gebouwen. Enerzijds zijn er bouwtechnische en bouwfysische risico's die tot een degradatie van de gebouwen kunnen leiden. Anderzijds zijn er de esthetische risico's: de oorspronkelijke binnenafwerking van een zolder verdwijnt soms onder een thermisch deken of de elegante vormgeving van dakkapelletjes wordt aangetast doordat ze ingepakt worden in een dik pak isolatie. Zolang energiebesparende maatregelen verzoenbaar zijn met de erfgoedwaarde en de instandhouding ervan is er echter geen reden om daken van gebouwen met erfgoedwaarde niet beter te isoleren.

Het rapport is als pdf te vinden op:
<https://www.onroerenderfgoed.be>

Weer snoeicursus in 2018

SdBB organiseert begin 2018 weer snoeicursussen. Er is een cursusdag voor het snoeien van hoogstam fruitbomen: appel, peer, pruim, noot, kers en een snoeidag voor klein fruit: braam, rode bes, zwarte bes, framboos en taybes. Op beide dagen wordt begonnen met theorie, maar daarna de toepassing ervan en de praktijk van het daadwerkelijk snoeien. Iemand die een te snoeien boomgaard met hoogstam heeft in Brabant kan zich aanmelden als cursuslocatie. Dan even contact opnemen met Cees Sleutjes, tel 0411 632726. Hij beoordeelt of de locatie geschikt is. Anders zal de cursus worden uitgevoerd in de omgeving van Liempde. Meer info in de volgende nieuwsbrief.

Grootse boekpresentatie en Boerderijenpluim op 16 november

Op 16 november is er vanaf 13.30 in de raadsaal van het gemeentehuis van Boxtel een grootse boekpresentatie, terwijl tegelijkertijd ook de Boerderijenpluim van SdBB die middag wordt uitgereikt.

Ger van de Oetelaar zal als dagvoorzitter de presentaties van maar liefst drie boeken in goede banen leiden. In eerdere Nieuwsbrieven zijn de boeken al aangekondigd en is er een voorproefje van de inhoud gegeven. Peter van de Wiel, wethouder erfgoed van de gemeente Boxtel, zal onder de titel "Authenticiteit als kernwaarde" een inleiding geven over het belang van het behoud van en onderzoek naar historische gebouwen voor de gemeente Boxtel en Het Groene Woud.

Het eerste boek dat dan wordt aangeboden kreeg als titel Daer uijt hanght den Eijngel. Het is de geschiedenis van een brouwerij, herberg, boerderij in Lennisheuvel. John van Lierop, erfgoedarchitect en X.C.C. van Dijk, projectleider RAAP presenteren de meest opvallende resultaten van het onderzoek naar de (bouw)historie en archeologie van Den Eijngel.

WATER en BROOD. Putten en bakhuizen in het Hart van Het Groene Woud is de volgende titel van de auteurs George Dirven en Pieter Parel. Er is een korte toelichting op de inhoud.

Als derde boekwerk volgt nog de presentatie van "Het steenen hujs met gebinte, stal ende schuuren. Historisch onderzoek naar boerderijen in Boxtel, Lennisheuvel en Liempde" van de hand van auteur Wilbert Steenbakkers. Daarin staan de resultaten van het onderzoek naar bijna 30 Boxtelse boerderijen en schuren, zowel op het gebied van bouwhistorie als genealogie.

Aan het eind van de middag volgt nog de presentatie en de uitreiking van de Boerderijpluim 2017 van SdBB. We zijn benieuwd naar het besluit van de jury van de Boerderijpluim onder leiding van Joop Steenbakkers.

Er zal nog een afsluitende borrel zijn, maar vooral: de boeken zullen ter plaatse te koop zijn. Wees er snel bij.

**John
van Lierop**

ARCHITECTUUR BOUWHISTORIE RESTAURATIE

info@johnvanlierop.com | www.johnvanlierop.com
06 5469 7524 | Jan Heijnsstraat 29 | 5041 CB Tilburg

STICHTING DE BRABANTSE BOERDERIJ

VOOR BOERDERIJ,
ERF, LAND EN
ERFGOED

Het bestuur

Otte Strouken

Hooge en Lage Zwaluwe
voorzitter

Jan Aalders

Schijndel
secretaris

Pieter Jacobs

's-Hertogenbosch
penningmeester

Harrie Boot

Schajk

Jeanne van Ostaijen

Rijsbergen

Carlijn Hageraats

Secretariaat:

Monumentenhuys Brabant,
Markt 9,
4931 BR Geertruidenberg

Vriendenadministratie:

Berewoutstraat 69,
5211 DJ 's-Hertogenbosch
telefoon: 0651485271
pieter.jacobs@home.nl

Redactieadres:

Kromstraat 1,
5421 XZ Gemert
telefoon: 0612199647
jantimmerscultuurhistorie@gmail.com

Nieuwsbrief 118

September 2017

SdBB brabantse se boerderijen, bijge ebouwen, erf en cult tuurlandschap.

Zoekplaatje dia 45. Wie herkent deze boerderij?

Stichting de Brabantse Boerderij zoekt Vrienden. Vanaf € 22,- per jaar bent u Vriend van onze Stichting. U ontvangt daarvoor onze Nieuwsbrief met wetenswaardigheden over Brabantse boerderijen, bijgebouwen, erf en cultuurlandschap en aankondigingen van onze activiteiten. Ook krijgt U korting op onze publicaties en cursussen en u kunt deelnemen aan onze jaarlijkse Vriendendag. Maar vooral steunt u als Vriend het werk van SdBB.

U kunt zich aanmelden op onze website.

www.debrabantseboerderij.nl

U vindt ons ook op facebook:

www.facebook.com/stichtingdebrabantseboerderij